

25.11.2020

Ärende/8

§ 331

Den av Blå fullmäktigegruppen väckta gruppmotionen om främjande av stödet för småföretagare

HEL 2020-008031 T 00 00 03

Beslut

Stadsfullmäktige betraktade gruppmotionen som slutbehandlad.

Dessutom godkände stadsfullmäktige följande hemställningskläm:

Stadsfullmäktige förutsätter att det utreds vilka möjligheter som finns att höra företrädare för lokala företagarnätverk och -organisationer vid beredningen av upphandlingsstrategierna.(Sampo Terho)

Behandling

Ledamoten Sampo Terho understödd av ledamoten Mika Ebeling föreslog följande hemställningskläm:

Stadsfullmäktige förutsätter att det utreds vilka möjligheter som finns att höra företrädare för lokala företagarnätverk och -organisationer vid beredningen av upphandlingsstrategierna.

Stadsfullmäktige godkände först stadsstyrelsens förslag enhälligt.

3 omröstningen

Ledamoten Sampo Terhos hemställningskläm JA, motsätter sig NEJ

JA-förslag: Stadsfullmäktige förutsätter att det utreds vilka möjligheter som finns att höra företrädare för lokala företagarnätverk och -organisationer vid beredningen av upphandlingsstrategierna.

NEJ-förslag: Motsätter sig

Ja-röster: 61

Alviina Alametsä, Maija Anttila, Ted Apter, Sirpa Asko-Seljavaara, Eva Biaudet, Silja Borgarsdottir Sandelin, Jussi Chydenius, Fatim Diarra, Mika Ebeling, Laura Finne-Elonen, Juha Hakola, Jussi Halla-aho, Jamin Hamid, Joel Harkimo, Kaisa Hernberg, Nuutti Hyttinen, Kati Juva, Atte Kaleva, Arja Karhuvaara, Emma Kari, Mikko Kiesiläinen, Otso Kivekäs, Tapio Klemetti, Laura Kolbe, Pia Kopra, Vesa Korkkula, Kauko Koskinen, Heimo Laaksonen, Otto Meri, Sami Muttilainen, Seija Muuri-

25.11.2020

Ärende/8

nen, Björn Månsson, Jarmo Nieminen, Dani Niskanen, Johanna Nuorteva, Matias Pajula, Jenni Pajunen, Pia Pakarinen, Jaana Pelkonen, Terhi Peltokorpi, Petrus Pennanen, Mika Raatikainen, Marcus Rantala, Mari Rantanen, Tuomas Rantanen, Risto Rautava, Laura Rissanen, Wille Rydman, Suldaan Said Ahmed, Daniel Sazonov, Tomi Sevander, Satu Silvo, Leo Stranius, Johanna Sydänmaa, Mikko Särelä, Sampo Terho, Ulla-Marja Urho, Reetta Vanhanen, Mauri Venemies, Sinikka Vepsä, Maarit Vierunen

Blanka: 22

Pentti Arajärvi, Paavo Arhinmäki, Katju Aro, Harry Bogomoloff, Tuula Haatainen, Mia Haglund, Eveliina Heinäluoma, Veronika Honkasalo, Abdirahim Husu Hussein, Ville Jalovaara, Jukka Järvinen, Mai Kivelä, Dan Koivulaakso, Johanna Laisaari, Petra Malin, Hannu Oskala, Nasima Razmyar, Anni Sinnemäki, Pilvi Torsti, Sanna Vesikansa, Anna Vuorjoki, Ozan Yanar

Frånvarande: 2

Mirita Saxberg, Jan Vapaavuori

Stadsfullmäktige godkände ledamoten Sampo Terhos förslag till hemställningskläm.

Föredragande

Stadsstyrelsen

Upplysningar

Marja Sarmela, upphandlingsjurist, telefon: 310 31651
marja.sarmela(a)hel.fi
Mikael Neuvonen, enhetsdirektör, telefon: 310 27752
mikael.neuvonen(a)hel.fi
Sirpa Jalovaara, matserviceexpert, telefon: 310 43246
sirpa.jalovaara(a)hel.fi
Ruut Malmberg, teamledare, telefon: 310 31832
ruut.malmberg(a)hel.fi
Niina Lammi, upphandlingsexpert, telefon: 310 20573
niina.lammi(a)hel.fi
Milla Härkönen, matserviceexpert, telefon: 310 43118
milla.harkonen(a)hel.fi

Bilagor

1 Ryhmäaloite

Sökande av ändring

Förbud mot sökande av ändring, beredning eller verkställighet

Beslutsförslag

Beslutet stämmer överens med förslaget.

Föredragandens motiveringar

Blå fullmäktigegruppen föreslår i sin gruppmotion att Helsingfors fattar ett principbeslut om att öka den inhemska graden i stadens offentliga upphandlingar och delar upp stora upphandlingar i mindre delar så att småföretag har möjlighet att delta i konkurrensutsättningarna. Som en del av principbeslutet bör det även fastställas att Helsingfors stad förbinder sig att främja inhemsk och närproducerad mat i stadens alla kök. Gruppmotionen finns som bilaga till detta förslag.

Upphandlingsförfarande, strategier och anvisningar

Vid offentlig upphandling iakttas lagen om offentlig upphandling och koncession (upphandlingslagen) och lagen om upphandling och koncession inom sektorerna vatten, energi, transporter och posttjänster samt upphandlingsrättsliga principer. De upphandlingsrättsliga principerna är principerna om icke-diskriminering, likabehandling, öppenhet och proportionalitet. Anbudsgivarna ska vid upphandlingar bemötas jämlikt och icke-diskriminerande, och förfarandena ska vara öppna och proportionerliga i förhållande till målen. Också vid små upphandlingar strävar man efter att iakttä upphandlingsrättsliga principer, även om upphandlingslagens bestämmelser om förfaranden inte behöver tillämpas. Vid små upphandlingar ska också förvaltningslagens allmänna grunder för god förvaltning iakttas. Grunderna motsvarar i stor utsträckning de principer som anges i upphandlingslagen.

I upphandlingslagens ändamål förutsätts att upphandlingen ska genomföras i form av ändamålsenliga helheter. Upphandlingen ska om möjligt ordnas så att små och medelstora företag och andra sammanlutningar är likvärdiga med andra anbudsgivare när de deltar i anbuds-förfarandet. Vid upphandling som underskrider de nationella tröskelvärdena ska man sträva efter att beakta tillräcklig öppenhet och icke-diskriminering med hänsyn till upphandlingens storlek och omfattning. Helsingfors stad strävar efter att i den mån det är möjligt tillåta att delanbud lämnas in vid konkurrensutsättningar i enlighet med ändamålen i upphandlingslagstiftningen.

Målet är att underlätta små företags deltagande i konkurrensutsättningarna. Om upphandlingen inte delas upp i delar, ska skälen till detta enligt upphandlingslagen alltid anges i förfrågningsunderlaget vid EU-upphandlingar. På så sätt ska konkurrensutsetaren vid varje konkurrensutsättning som överstiger EU-tröskelvärdet bedöma möjligheten att dela upp upphandlingen. Helsingfors stora volymbehov till exempel vid livsmedelsupphandlingar ska dock beaktas. De stora volymbehoven kan ibland utgöra ett hinder för små företags deltagande.

Vid tjänsteupphandlingar kan det, om upphandlingens art eller serviceanvändarnas behov så förutsätter, krävas att tjänsten är lokal och att serviceanvändarna är nära placerade. Till exempel avståndet mellan utbudet av tjänster inom omsorgs- eller hälsovårdstjänsterna och serviceanvändarnas läge kan användas som kriterium för konkurrensutsättning. Konkurrensutsättningen kommer då naturligtvis att framhäva regionalt eller lokalt företagande.

För den vara, tjänst eller byggentreprenad som ska upphandlas kan utan att konkurrensen påverkas ställas minimikrav eller urvalskriterier som ska poängsättas vid konkurrensutsättningen och som hänför sig till varans eller tjänstens egenskaper. Till exempel vid anskaffning av livsmedel kan man betona brödets eller grönsakens färskhet, utseende eller smak. Som ett kriterium som påverkar kvaliteten och färskheten kan man använda årscykeln och de färska produkter som följer den. Ett närproducerat livsmedel eller en råvara till ett livsmedel kan på grund av dessa kvalitativa egenskaper ha bättre framgång i konkurrensutsättningen än ett fjärrproducerat livsmedel.

I enlighet med Helsingfors stadsstrategi 2017–2021 vill Helsingfors vara Finlands bästa stad för företag. Helsingfors mål är att vara bland Europas mest fascinerande lokaliseringsplatser för nyskapande uppstartsverksamhet och det mest lockande kunskapsklustret för företag och individer som vill göra världen till en bättre plats. Helsingfors stöder företagsekosystem och -kluster genom att erbjuda mångsidiga lokaliseringalternativ i lättillgängliga områden. Helsingfors bedömer hur staden i sin egen upphandlingsverksamhet kan främja innovativ företagsamhet på ett bättre sätt. I Helsingfors har det under de senaste åren vidtagits många åtgärder som stöder småföretag och uppstarts företag.

Redan 2011, i den upphandlingsstrategi som stadsstyrelsen godkände, var ett av de viktigaste upphandlingsstrategiska valen att beakta de små och medelstora företagens behov vid planeringen och genomförandet av upphandlingar. För närvarande bereds en ny upphandlingsstrategi för staden. Vid beredningen har man inom flera strategiska teman betonat målen i anslutning till marknadens livskraft och funktion samt leverantörssamarbetet.

De för hela Helsingfors stad gemensamma anvisningarna för små upphandlingar betonar att konkurrensutsättning ska prioriteras. Genom att konkurrensutsätta även små upphandlingar främjas jämlikhet, öppenhet och nya små företags deltagande i stadens konkurrensutsättningar och leveranser.

Affärsverket servicecentralen

För att höja graden av lokalt och inhemskt ursprung har affärsverket servicecentralen (Servicecentralen Helsingfors) vid sina upphandlingar använt bland annat väl utarbetade kriterier för ansvarsfull upphandling, såsom kriterier som betonar miljökonsekvenser och djurens välbefinnande. Dessa kriterier har styrt och kommer även i fortsättningen att styra upphandlingarna till inhemsk produktion. Sådana upphandlingar har bland annat gällt upphandling av kött, där graden av inhemskt ursprung redan är cirka 90 procent. Affärsverket servicecentralen har i tio års tid utnyttjat finländska fiskmassor i sina recept. Den årliga bruksmängden (2019) uppgår till cirka 37 000 kg. Genom att upphandla fiskmassor i så stora volymer sysselsätter man fiskare i Finland.

Det är dock inte möjligt att upphandla alla livsmedel som inhemska. Vid menyplaneringen beaktas säsons- och skördesäsonsprodukter under olika årstider i den mån det är möjligt och man samarbetar kontinuerligt för att främja användningen av ansvarsfulla råvaror i produktutvecklingen.

Genom att i den mån det är möjligt dela upp upphandlingen i mindre delar blir det möjligt för mindre anbudsgivare och därigenom eventuellt också lokala anbudsgivare att delta. Affärsverket servicecentralen genomför sina upphandlingar så ekonomiskt, kvalitativt och planmässigt som möjligt samt som ändamålsenliga helheter i enlighet med upphandlingslagens ändamål.

I den nationella upphandlingsstrategin betonas särskilt ekologisk hållbarhet och ansvarstagande bland annat i fråga om inhemsk mat. Samma sak kommer också starkt till uttryck i Helsingfors stadsstrategi och i åtgärdsprogrammet för ett kolneutralt Helsingfors 2035 som starkt stöder strategin, i affärsverket servicecentralens egna strategiska teman och mål samt i regeringsprogrammet "Ett inkluderande och kuningt Finland" (statsrådets publikation 2019: 23) där många punkter om inhemskt ursprung och ansvarsfullhet har förts in. Affärsverket servicecentralen har i sina upphandlingar förbundit sig att följa dessa riktlinjer.

Fostrans- och utbildningssektorn

Fostrans- och utbildningssektorn har fyra olika matserviceproducenter. Som beställarkund förutsätter fostrans- och utbildningssektorn att matserviceproducenterna i den utsträckning det är möjligt gynnar inhemsk produktion och inhemska produkter. I fråga om grönsaker, frukter och bär måste man utöver inhemska produkter också delvis ty sig till utländska produkter. Det är inte möjligt att få alla produkter som inhemska, till exempel citrusfrukterna är alla importerade produkter. Alla serviceproducenter strävar dock efter att i den mån det är möjligt använda inhemska säsongsenliga grönsaker, frukter och bär. Matserviceprodu-

25.11.2020

Ärende/8

centerna ansvarar för sina upphandlingskanaler och konkurrensutsättningen av sina egna livsmedel.

Trots att fostrans- och utbildningssektorn har flera matserviceproducenter är de livsmedelsmängder som behövs ofta så stora att småföretagen inte nödvändigtvis kan svara på behovet. En motsvarande produkt ska finnas tillgänglig i enlighet med de roterande matsedlarna under hela avtalsperioden vid varje verksamhetsställe samtidigt. Varje matserviceproducent har redan nu en mycket hög grad av inhemskt ursprung bland sina produkter, särskilt när det gäller kött- och mjölkprodukter.

Stadsmiljösektorn

Stadsmiljösektorns mål är att göra det möjligt för lokala företag att delta i sektorns konkurrensutsättningar. Enligt upphandlingslagens ändamål ska upphandlingsenheterna ordna sina upphandlingar så att små och medelstora företag och andra sammanslutningar är likvärdiga med andra anbudsgivare när de deltar i anbudsförfaranden.

Förutsättningarna för små företags framgång i anbudsförfaranden kan effektivast förbättras så att de helheter som upphandlas blir så små som möjligt. Uppdelningen av ramavtalen i delar genomförs redan nu väl inom stadsmiljösektorn. Att minska upphandlingshelheterna ytterligare skulle kräva mer resurser av stadens upphandlingsverksamhet. Ju mindre delar upphandlingarna delas upp i, desto mer arbetsintensiva resurser behövs nämligen.

Graden av lokalt kan beaktas vid beredningen av upphandlingen till exempel genom en öppen dialog med företagen, utifrån vilken man vid upphandlingen bättre kan beakta möjligheterna för lokalt eller regionalt verksamma företag att lämna anbud. Vid konkurrensutsättningen av upphandlingen främjas lokal verksamhet till exempel genom att man på ett kunnigt sätt utnyttjar olika upphandlingsförfaranden som också gör det möjligt för små lokala företag att delta i sektorns upphandlingar.

Genom att dela upp upphandlingar i delar och välja flera leverantörer för avtalsperioden möjliggörs också små företags deltagande. Stadsmiljösektorn har förbundit sig att genomföra detta och systematiskt utveckla upphandlingskompetensen och upphandlingsprocesserna för att allt bättre kunna uppfylla de ändamål som uppställts i upphandlingslagen och samtidigt ännu mer planmässigt främja de mål som uppställts i stadens strategier för att öka stadens livskraft.

Kultur- och fritidssektorn

25.11.2020

Ärende/8

Enligt upphandlingslagen kan inhemskt ursprung inte krävas, men det är möjligt att inom ramen för upphandlingslagen införa kriterier och upphandlingsmetoder som eventuellt stöder finländskhet och lokal verksamhet. Sådana kriterier är exempelvis sociala och etiska kriterier, såsom sysselsättning och verkningsfullhet, smidig service eller till exempel tidsfrister för underhåll. Det centrala är att den upphandlande enheten för dialog med företagen, informerar om upphandlingarna öppet och i tid, delar upp upphandlingen i delar och väljer flera avtalsparter för avtalsperioden.

Kultur- och fritidssektorn använder sig vid upphandlingar av villkor som hänför sig till etiska och sociala kriterier och bland annat sysselsättning. Alltid när det är möjligt för man marknadsdialog innan upphandlingen inleds, och strävar efter att välja flera leverantörer för ramavtalen.

Enligt upphandlingslagen kan den upphandlande enheten kräva att omsättningen ska vara högst dubbelt så stor som upphandlingens värde. Detta övervägs alltid från fall till fall så att omsättningskravet ställs i relation till det objekt som upphandlas. Omsättningskravet kan underskrida det maximibelopp som anges i upphandlingslagen och därmed göra det lättare för småföretagare att delta i upphandlingen.

Kultur- och fritidssektorn gör inte upphandlingar i anslutning till mat.

Social- och hälsovårdssektorn

Social- och hälsovårdssektorn upphandlar mattjänster och en del av enheterna inom sektorn upphandlar livsmedel utifrån stadskansliets konkurrensutsättningar. Upphandlingen av matservice görs för närvarande objektspecifikt. Till exempel vid den senaste konkurrensutsättningen av matservice för servicehus och seniorcenter kunde anbud lämnas separat för varje objekt. Detta gjorde det också möjligt för mindre aktörer att delta i konkurrensutsättningen. Serviceproducenterna konkurransutsätter sina egna livsmedelsinköp. Serviceproducenterna förutsätts i servicebeskrivningarna främja bland annat att råvarorna är säsongbetonade.

Till slut

Att företagen är välmående har en betydande inverkan på stadens livskraft. Målet är att genom konkurrensutsättning åstadkomma besparingar, men också att öka det egna områdets livskraft, arbetsplatser och skatteinkomster samt stadens attraktionskraft. Dessa faktorer uppstår i sin tur till stor del genom företagets framgång.

En offentlig upphandlare ska dock konkurransutsätta sin upphandling så att alla anbudsgivare behandlas jämlikt och icke-diskriminerande,

25.11.2020

Ärende/8

och lokalt eller inhemskt ursprung kan inte i sig krävas. På detta sätt strävar man efter att främja kostnadseffektiva offentliga upphandlingar med hjälp av befintliga konkurrensförhållanden. Genom att betona de kvalitativa egenskaperna hos de varor och tjänster som upphandlas och slutanvändarnas motiverade behov samt genom att tillåta delupphandlingar alltid när det är möjligt, kan staden dock bidra till att främja lokalt företagande.

Också med hjälp av omsorgsfull marknadskartläggning och marknadsdialog kan man i beredningsskedet se till att små och medelstora företag, om de så önskar, kan delta i anbudsförfaranden. Genom att på ett mångsidigt sätt utnyttja olika upphandlingsförfaranden, till exempel genom att använda ett dynamiskt upphandlingssystem som möjliggör kontinuerligt tillhandahållande, kan man göra det lättare för små företag att delta i konkurrensutsättningar.

I Helsingfors stads strategier, såsom stadsstrategin 2017–2021, den nya upphandlingsstrategin och Helsingfors upphandlingsförfaranden, ingår flera mål som främjar gruppmotionen. Stadsstyrelsen föreslår således stadsfullmäktige att inhemskt företagande och småföretagande bäst stöds genom att man utvecklar en livskraftig och innovativ marknad med hjälp av befintliga strategier, program och mål.

Normgrund för gruppmotionen

Enligt 30 kap. 12 § i förvaltningsstadgan kan en fullmäktige-grupp väcka en gruppmotion. En gruppmotion är en motion som undertecknats av mer än hälften av fullmäktige-gruppens medlemmar och som har rubriken gruppmotion. Stadsstyrelsen ska förelägga fullmäktige en gruppmotion inom åtta månader.

Gemensam beredning

Förslaget har beretts i samarbete mellan stadskansliet, affärsverket servicecentralen, fostrans- och utbildningssektorn, stadsmiljösektorn, kultur- och fritidssektorn samt social- och hälsovårdssektorn.

Föredragande

Stadsstyrelsen

Upplysningar

Marja Sarmela, upphandlingsjurist, telefon: 310 31651
marja.sarmela(a)hel.fi
Mikael Neuvonen, enhetsdirektör, telefon: 310 27752
mikael.neuvonen(a)hel.fi
Sirpa Jalovaara, matserviceexpert, telefon: 310 43246
sirpa.jalovaara(a)hel.fi
Ruut Malmberg, teamledare, telefon: 310 31832
ruut.malmberg(a)hel.fi

25.11.2020

Ärende/8

Niina Lammi, upphandlingsexpert, telefon: 310 20573
niina.lammi(a)hel.fi

Milla Härkönen, matserviceexpert, telefon: 310 43118
milla.harkonen(a)hel.fi

Bilagor

1 Ryhmäaloite

Sökande av ändring

Förbud mot sökande av ändring, beredning eller verkställighet

Beslutshistoria

Kaupunginhallitus 09.11.2020 § 736

HEL 2020-008031 T 00 00 03

Päätös

Kaupunginhallitus esitti kaupunginvaltuustolle seuraavaa:

Kaupunginvaltuusto katsoo sinisen valtuustoryhmän ryhmäaloitteen loppuun käsitellyksi.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Marja Sarmela, hankintalakimies, puhelin: 310 31651
marja.sarmela(a)hel.fi
Mikael Neuvonen, yksikönjohtaja, puhelin: 310 27752
mikael.neuvonen(a)hel.fi
Sirpa Jalovaara, ruokapalveluasiantuntija, puhelin: 310 43246
sirpa.jalovaara(a)hel.fi
Ruut Malmberg, tiimipäällikkö, puhelin: 310 31832
ruut.malmberg(a)hel.fi
Niina Lammi, hankinta-asiantuntija, puhelin: 310 20573
niina.lammi(a)hel.fi
Milla Härkönen, ruokapalveluasiantuntija, puhelin: 310 43118
milla.harkonen(a)hel.fi